

BOEKBESPREKING

KOSTEN EN INRICHTING VAN SCHOOL-TANDVERZORGING.

Organisation und Finanzierung der planmäßigen Schulzahnpflege, von Dr. Elisabeth Schenk. Schulzahnärztin in Bonn a. Rh. Meuser, Berlin 1925.

Met dit kortgeleden verschenen boekje (ein Leitfaden in gemeinverständlicher Darstellung für Behörden und Krankenkassen) bedoelt de schrijfster antwoord te geven op de vele vragen om voorlichting, die van alle kanten tot haar gericht werden, nu het vraagstuk der schooltandverzorging — althans volgens het voorwoord, dat Prof. Kantorowicz erin schreef — geen vraagstuk meer is. Diezelfde vragen bestaan ook bij ons, daarom kan het zijn nut hebben er hier de aandacht op te vestigen.

Onder planmäßige Schulzahnpflege verstaat de schrijfster dan het Bonn'sche systeem. Het nut, de wenschelijkheid en de uitvoerbaarheid daarvan is nu gebleken, maar bij de toepassing in de praktijk stuit men natuurlijk op verschillende vraagstukken. Deze nu zijn het die de schrijfster op korte, zakelijke wijze behandelt, zooals alleen rijpe ervaring dat doen kan.

Het spreekt vanzelf, dat daarbij telkens gesproken wordt over allerlei, dat voor Duitschland meer geldt, dan voor ons. Dat blijkt bijv. al dadelijk bij de kwestie wie de kosten van schooltandverzorging dragen zal. Op de lagere school zal dat wel in de eerste plaats de gemeente moeten doen. Maar even groot belang heeft een andere organisatie erbij. n.l. die der ziekenfondsen.

Dit geldt natuurlijk ook bij ons wel, maar voorloopig nog alleen maar theoretisch.

Na de lagere school bestaat voor de meeste leerlingen de „Berufsschulpflicht,” en eer dat die om is zijn vrijwel allen „versicheringsplichtig.”

Consequent zal het dus zijn te trachten planmäßige Schulzahnpflege dan ook te doen voortduren, zoolang als de kinderen in schoolverband te bereiken zijn, om ze niet eerder los te laten dan wanneer het ziekenfonds — daartoe in Duitschland wettelijk verplicht — die zorg overneemt.

Maar het ziekenfonds, dat de wettelijke verplichting heeft volledige, (behalve prothese zie T. v. T. Oct. 1923 pag. 757) tandheelkundige hulp te verschaffen aan de fondsleden, die van hun kant, ook weer verplicht zijn zich bij een ziekenfonds te doen inschrijven, — het ziekenfonds dan zal ook niet nalaten zelf op schooltandverzorging aan te dringen, en desnoods zelf eraan mee te betalen.

Voor ons zijn deze vragen voorloopig minder urgent.

Maar daarnaast bevat het boekje zooveel gegevens, die voor ons van belang zijn, en bovendien spreekt uit alles een zoo bevoegde raadgeefster, dat het ook voor hen, die hier of daar nog op eenigen tegenstand — of laat ons zeggen misverstand — stuiten, stellig goede diensten bewijzen kan.

Schooltandverzorging bedoelt natuurlijk de gezondheid te bevorderen, resorteert dus onder den geneeskundigen dienst „wie es sinngemäsz erscheint und auch fast überall Brauch ist”. „Maar”, zegt de schrijfster, en zij komt dus tot dezelfde slotsom als in Zweden en Amerika de eenig-juiste gebleken is, „daar behoort het niet thuis, maar bij onderwijs (Schulamt)”.

Tegenover de ouders kan men er niet genoeg den nadruk op leggen, dat school en schooltandverzorging een organische eenheid vormen.

Planmäßige verzorging heeft alleen zin als die dan ook alle kinderen omvat. Daarom komt alleen de schooltijd in aanmerking.

De vraag of alleen arme kinderen in aanmerking moeten komen is niet zonder meer bevestigend te beantwoorden. „Soziale, politische und wirtschaftliche Verhältnisse gaben der Entwicklung eine andere Richtung”. Op welke leeftijd moeten wij beginnen; met welke leeftijd ophouden; moeten vervolklassen, ambachtsscholen, middelbare scholen en derg. er ook onder begrepen worden; moeten onderwijzers en onderwijzeressen er ook van kunnen profiteeren — dat zijn alles vraagstukken, die langzamerhand naar voren gekomen zijn, en die niet gemakkelijk op te lossen zijn.

Het doel blijft natuurlijk hoofdzaak: „Dennoch bedarf es sehr sorgfältiger und sehr vorsichtiger Untersuchungen bei sachlichstem Einfühlen und Anpassen an örtliche Verhältnisse, ob sie zugunsten der

sozialen Hygiene, der Standesinteressen oder nach allgemein wirtschaftlichen Gesichtspunkten entschieden werden sollen."

Over den aard van het werk zegt de schrijfster behatenswaardige dingen. Schulzahnpflege ist keine Kassenpraxis, Schulzahnpflege ist Fürsorgedienst — Dienst en Kindern. Het werk van den schooltandarts verschilt zooveel van den gewonen tandarts; niet zijn vakkennis, maar in de eerste plaats zijn karaktereigenschappen — pädagogische Begabung und psychologisches Einfühlungsvermöge — beslissen.

Men behoeft de rustig zoo betoogende schrijfster waarlijk niet zelf bij haar werk te hebben bezig gezien om te weten dat zij recht heeft zoo te schrijven. Uit tal van opmerkingen blijkt hoezeer zij inziet dat alles afhangt van de wijze waarop men met de kinderen weet om te gaan. „Nicht immer werden unsere Eingriffe vollständig schmerzlos sein können."

Bij de inrichting van een wachtkamer moeten wij ermee rekenen, dat het voor kinderen is. („Lärmen im Wartezimmer und auf den Treppen, dass den Kindern unbedingt zu gestatten ist"). Met speelgoed moeten zij zich kunnen bezig houden („unzerbrechliches Spielzeug"). En om iets te bereiken hebben wij voor alles noodig, dat het kind ons vertrouwt. „Also keine Ueberrasschungspolitik."

Een paar opmerkingen mogen toch niet achterwege blijven. Bevreemden kan het, dat meerdere malen opgegeven wordt, dat één tandarts 6000 kinderen voor zijn rekening kan nemen als hij zes halve dagen per week werkzaam is. Prof. Kantorowicz sprak in zijn voordracht in Utrecht van 6000 à 7000. In Bonn bereikt men trouwens ongeveer 7000 kinderen per tandarts jaarlijks. Is dit voorzichtigheidspolitiek van de schrijfster?

Als plaats van behandeling der schoolkinderen wordt bijna *uitsluitend* genoemd een kliniek, liefst zelfs een „Zentralklinik." Wel wordt behandeling in de scholen zelf als niet onpractische mogelijkheid in het midden gelaten, maar de indruk wordt gewekt als of de kliniek toch het meest aanbevelenswaardig zou zijn. Toch heeft men ook in Bonn zelf de groote voordeelen van behandeling in de scholen zeer zeker ingezien, dezelfde voordeelen, die den doorslag hebben gegeven om het onderzoek wel in de scholen te doen plaats hebben. Het is zelfs de groote vraag of ook in Bonn niet de behandeling zelf in de scholen zou plaats hebben als men daar niet de toevallige samenloop van omstandigheden had gehad, dat tal van scholen met soldaten bezet waren, terwijl een stedelijke polikliniek onder bij uitstek deskundige leiding vanzelf de aangewezen plaats leek om over

de inconsequentie van behandeling buiten de school heen te stappen.
Een derde opmerking zij den mede-ondertekenaar van het studierapport onzer Maatschappij vergeven. Mondreiniging en tandenborstel komen in dit overigens zeer interessante boekje *niet* voor!

Gouda.

W. L. VAN ANDEL.